

мірою сприяє досягненню адекватності та еквівалентності першотвору й перекладу.

Список використаних джерел

1. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке: монографічне видання. Черкаси : видавець Ю. А. Чабаненко, 2012. 488 с.
2. Литвин І. М. Перекладознавство : навчальний посібник. Черкаси : видавець Ю. А. Чабаненко, 2016. 218 с.
3. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.
4. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com>
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
6. Oxford Dictionaries Online. URL: <http://www.oxforddictionaries.com>
7. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наук. думка, 1970–1980. URL: http://ukrlit.org/slovnyk/slovnyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Macintyre, B. Rogue Heroes: The History of the SAS, Britain's Secret Special Forces Unit That Sabotaged the Nazis and Changed the Nature of War. New York : Broadway Books, 2017. 400 p.

Науковий керівник: викладач Опанасенко Ю.В.

РОЛЬ МЕТАФОРИ У ПУБЛІЦИСТИЦІ (на матеріалі статті «Pride, prejudice and Presley: race and racism in country music»)

Логвин В.Ю.

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: lohvin.viktoriiia218@vni.cdu.edu.ua*

Публіцистика відіграє значну роль у процесі формування мислення та світогляду сучасного суспільства, збагачує його мову й обізнаність. І безсумнівно, на сьогодні публіцистичні статті потребують відмінного перекладу для безперешкодного отримання різнопланової інформації. Тому перед перекладачами постає завдання передати всі деталі, починаючи від оцінно-емотивної, експресивної лексики і закінчуючи реаліями, алюзіями та неологізмами. Тому можна вільно стверджувати, що проблема дослідження ролі метафори у публіцистичному стилі є доволі актуальною.

Публіцистичний стиль відрізняється від інших мовних стилів, так як вміє звернути на себе увагу читача або слухача, може переконати його в правильності наведених положень або викликати в нього реакцію на написане не стільки логікою викладу матеріалу, скільки силою та емоційним висловлюванням, здатністю до значного впливу на масового реципієнта. У процесі нашого дослідження було помічено, що для цього стилю характерні експресивні засоби

вираження, наприклад, ми побачили активне застосування цікавих метафор в оригіналі. М. Аткинсон стверджує, що основна функція метафори – вийти за межі певного переконання або висновку і допомогти слухачу або ж читачу розширити горизонти свого погляду на речі та розширити своє бачення світу в цілому [1].

Безсумнівно, різноманітні метафори оригіналу значно ускладнюють процес перекладу, оскільки головне завдання перекладача – це чітко розуміти не лише значення метафори в публіцистичному дискурсі, підібрати доречний еквівалент у мові перекладу, який повинен мати близьке значення до мови оригіналу, але також зберегти прагматичний вплив на читачів або слухачів.

В. Н. Комісаров слушно зауважує, що «еквівалентність розкриває найважливішу особливість перекладу та є одним із центральних понять сучасного перекладознавства» [2]. Для досягнення еквівалентності в перекладі, потрібно застосовувати різного роду трансформації. В нашому випадку при аналізі метафоричних перетворень було застосовано класифікацію трансформацій за О. Швейцером, який диференціює метафоричні зміни на метафоризацію, реметафоризацію, деметафоризацію [6]. Також ми керувалися типологією метафоричних перетворень О. О. Селіванової, яка виокремила деметафоризацію, метафоризацію та трансметафоризацію [4].

У нашому дослідженні особливостей українського перекладу англomовної публіцистичної статті «Pride, prejudice and Presley: race and racism і country music» виявлено декілька прикладів застосування метафоричних трансформацій, які продемонстрували майстерність перекладача у виборі влучних відповідників.

Приклад **реметафоризації** як появи метафори в перекладі наведено в цьому фрагменті:

«...*that is not hard to see quite a bit of the history of 20th-century America...*» // «...*навіть крізь її призму побачити історію Америки 20-го століття*».

Звернемо увагу на словосполучення *quite a bit*, що з перекладу означає «трохи, небагато». В перекладі було вжито метафоричний вираз *побачити крізь призму*, що має значення “певного погляду, відштовхуючись від чого-небудь.” [5]. Можна припустити, що було використано цей тип трансформації для підсилення експресивного моменту в реченні, так як при читанні оригіналу читач має змогу ніби заглянути в деталі історії, на відміну від українського відповідника, який вказує на можливість розглянути більш чітко всю палітру кольорів історії, отримати детальну інформацію, релевантну для контексту ситуації, зображеної в статті.

Використання **трансметафоризації** як зміни донорської зони метафори у перекладі можна побачити в наведеному нижче фрагменті:

«...*country sounds have come to permeate popular music and to constantly assimilate new pop influences*» // «...*звуки кантрі пустили коріння в популярну музику і тепер постійно акумулюють новий вплив на поп-індустрію*».

Перше значення лексеми *permeate* означає «to spread through something and be present in every part of it» [7], що є доречним саме в наведеному прикладі. В

українському перекладі було використано метафору *пустити коріння* у фігуративному значенні «міцно, надовго закріплюватися де-небудь» [5, 292]. У результаті, донорською зоною, яка постачає знак для формування метафори в оригіналі, постає РЕЧОВИНА, а в перекладі – РОСЛИНА. Така метафорична зміна покликана акцентувати увагу на широкому розповсюдженні музики в стилі кантрі, її значному впливові на сучасну популярну музику.

Приклад **метафоризації** як появи метафори в перекладі наведено далі:

«*An older, agrarian world seemed to be vanishing into an **uncertain** future of urban industrialization...*» // «*Старий, аграрний світ, здавалося, зникав у **розмитому** майбутньому міської індустріалізації...*»

Трансформація стосується слова *uncertain*, що має значення «not known or fixed, or not completely certain» [7]. Але в перекладі було вжито український синонімічний відповідник *розмитий*, що має у своєму значенні конотативне забарвлення, необхідне для зображення описаної в англомовному оригіналі ситуації. За О. О. Селівановою, метафоричні трансформації також є синонімічними замінами, здебільшого контекстуального типу [4, 159].

Розглянемо ще один останній приклад метафоризації, який було знайдено в перекладі англомовної статті:

«*And when the Carters' songs did concern women, they were **defined** by their men as lovers, wives, and widows*» // «*І коли пісні Картерів дійсно стосувалися жінок, в них чоловіки **сортували** їх на коханок, дружин і вдов*».

Оригінал надав нам лексему *defined*, що має таку словникову дефініцію: «to say what the meaning of something, especially a word, is» [7], тобто "надавати визначення якогось слова, пояснювати його". У перекладі у свою чергу запропоновано варіант *сортувати*, дефініція якого є "розподіляти що-небудь за якимись спільними ознаками" [5, 469.]. Цей відповідник було вжито в спробі надати експресивне конотативне забарвлення лексемі у перекладі.

Отже, як висновок, ми можемо зазначити, що переклад – доволі цікаве та складне явище, яке не стоїть на місці, а постійно розвивається, створюючи нові проблеми та правила для перекладачів. Особливо складним є переклад метафор, так як потрібно зберегти максимальну відповідність тексту оригіналу та перекладу, адже досягти абсолютної еквівалентності, завдяки розбіжності двох культур неможливо. Також підсумуємо, що з моменту народження перекладу з'явилося чимало ідей та поглядів на те, як правильно створювати переклад, і деякі з них вважаються авторитетними, тому іноді важко спиратися на одне конкретне джерело. Це дослідження показало нам, як метафора може вплинути на розуміння публіцистичного тексту, збагатити його образністю, оригінальністю, посилити його яскравість, емоційність та експресивність.

Список використаних джерел

1. Аткинсон М. Путь к изменению. Трансформационные метафоры. изд. "Альпина Диджитал", 2012.

2. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. М.: Высш. шк., 1990. 253 с.
3. Литвин І. М. Перекладознавство. Навчальний посібник. Вид. 4-те, допов. Черкаси : видавець Ю. А. Чабаненко, 2018. 240 с.
4. Селіванова О. О. Метафоричні трансформації в перекладі (на матеріалі роману М. Булгакова "Майстер і Маргарита" та його українського перекладу). Записки з романо-германської філології. 2015. Вип. 1. С. 158–166.
5. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980.
6. Швейцер А. Д. Теория перевода. Статус. Проблемы. Аспекты. Москва: Либриком, 1988. 360 с.
7. Cambridge Dictionary. URL : <https://dictionary.cambridge.org>

Науковий керівник: доктор філологічних наук, доцент П'єцух О.І.

ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ КНИГИ ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ ПРОЗИ ДЖОНА ХЕРСІ «HIROSHIMA»

Лубко С.О.

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: lubko.serhii218@vu.cdu.edu.ua*

Праця перекладача сьогодні є однією з найнеобхідніших у світовій політиці. Без нього не обходяться жодні важливі переговори між очільниками та представниками держав із різних куточків світу. Без них не обходиться і підготовка важливих документів, які перекладаються десятками мов. Помилка в перекладі важливого документу може дорого коштувати, тому так важливо дотримуватися еквівалентної та адекватної передачі інформації.

За останні десять років в Україні та світі значно зріс попит серед широкого кола читачів на книги на воєнну тематику. Наразі через активну фазу повномасштабної війни України проти російських загарбників це питання стоїть особливо гостро. За час війни неодноразово піднімалося питання ядерного озброєння та його застосування. Саме тому, на наш погляд, необхідно розуміти важливість перекладу, та наслідки до яких призводить його невправне застосування.

Відтак, постає важливість і дослідження жанру документальної прози з огляду на її переклад. Книги в цьому жанрі створюються не часто та ще рідше вони перекладаються українською. Однак, вони пишуться зрозумілою мовою та майже з документальною точністю у формі, яка буде цікава як дітям, так і дорослим. Відтак, наш переклад дав змогу проаналізувати трансформаційний потенціал цього жанру та ширше опрацювати стратегічні підходи до його перекладу. Наразі центром нашого дослідження стали саме лексичні трансформації в українському перекладі книги документальної прози Джона Херсі «Hiroshima».